

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЕКОНОМІКО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ Р.ЕЛЬВОРТІ

Факультет економічний
Кафедра соціально-гуманітарних дисциплін

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

В.о. декана

Л.М. Алексєєва

"__" "__" 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
(охорона праці, цивільний захист)»

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 12 Інформаційні технології

Спеціальність: 122 Комп'ютерні науки

Освітня програма (освітньо-професійна): Комп'ютерні науки

Нормовані дані	Курс	Семестр	Всього годин за планом	Кількість кредитів ЕCTS	Всього аудит (год.)	Аудиторних годин, (у тому числі КЗ)			Самостійна робота (год.)	Курсове проектування (семестр/кредити)	Контрольний підсумок (семестр)	
						Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття			Екзамен	Залік
Форма навчання												
Денна	2	3	90	3	54	36		18	36			3
Заочна												

Кропивницький 2024 рік

Робочу програму складено на основі освітньо-професійної програми за спеціальностями: 122 Комп'ютерні науки

Робочу програму складено: к.пед.н., доцентом кафедри маркетингу, менеджменту та економіки Нестеренко Т.С.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
протокол № 1 від 30.08.2024 р.

завідувач кафедри /Жолонко Т.В./
« 30 » 08 2024 р.

Схвалено Вченою радою ЕТІ ім. Р.Ельворті
Протокол № 15 від "24" вересня 2024 року

Голова Вченої ради /Штець Т.Ф./

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Галузь: 12 Інформаційні технології Спеціальність або освітня програма: 122 Комп'ютерні науки	Статус дисципліни нормативна	
Залікових модулів -1		Рік підготовки	
Змістових модулів - 2		2	
Індивідуальне завдання студента		Семестр	
Загальна кількість годин -90		3	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 год	Ступінь вищої освіти: перший (бакалаврський)	Лекції (год.)	
		36	
		Практичні, семінарські (год.)	
		18	
		Лабораторні (год.)	
		-	-
		Самостійна робота (год.)	
		36	
Вид контролю:			
залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять та самостійної роботи становить (%): 67% до 33% (для денної форми навчання)

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Мета дисципліни: набуття студентом компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку. Оволодіння цим курсом повинне виробити у студентів уявлення про теоретичні та наукові основи забезпечення індивідуальної та колективної безпеки життєдіяльності. Ця дисципліна належить до фундаментальних наук, які формують фаховий світогляд майбутніх фахівців у галузі охорони праці та безпеки життєдіяльності.

2.2. Завдання дисципліни: опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів галузі, матеріальних та культурних цінностей в межах науковообґрунтованих критеріїв прийнятного ризику.

2.3. За результатами вивчення дисципліни здобувач повинен опанувати наступні **компетентності:**

122 Комп'ютерні науки

КК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі комп'ютерних наук або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів інформаційних технологій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК13. Здатність діяти на основі етичних міркувань.

Програмні результати навчання (ПР):

ПР1. Застосовувати знання основних форм і законів абстрактно-логічного мислення, основ методології наукового пізнання, форм і методів вилучення, аналізу, обробки та синтезу інформації в предметній області комп'ютерних наук.

ПР11. Володіти навичками управління життєвим циклом програмного забезпечення, продуктів і сервісів інформаційних технологій відповідно до вимог і обмежень замовника, вміти розробляти проектну документацію (техніко-

економічне обґрунтування, технічне завдання, бізнес-план, угоду, договір, контракт).

ПР16. Розуміти концепцію інформаційної безпеки, принципи безпечного проектування програмного забезпечення, забезпечувати безпеку комп'ютерних мереж в умовах неповноти та невизначеності вихідних даних.

2.4. За результатами вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- теоретичні основи забезпечення безпеки життєдіяльності;
- методи проведення досліджень і організації діяльності у галузі безпеки життєдіяльності;
- методологію і методику проведення моніторингу стану безпеки життєдіяльності колективу.

вміти:

- визначати імовірнісні збитки від порушень умов безпеки життєдіяльності;
- визначати критерії і норми безпеки життєдіяльності, контролю за небезпечними чинниками;
- визначати комплексні заходи з профілактики порушення вимог щодо забезпечення безпеки життєдіяльності.

2.5. Структурно-логічне місце дисципліни в освітній програмі

Попередні дисципліни:	Наступні дисципліни:
122 «Комп'ютерні науки»	
<i>Українська мова</i>	<i>Іноземна мова</i>
	<i>Управління IT-проектами</i>

Зміст дисципліни:

- 1 Наукові основи безпеки життєдіяльності
- 2 Фізіологічні та психологічні критерії безпеки людини
- 3 Невідкладна допомога при нещасних випадках
- 4 Негативні електричні та електромагнітні фактори
- 5 Безпека життєдіяльності в контексті глобальних цілей сталого розвитку
- 6 Цивільний захист України – основа безпеки у надзвичайних ситуаціях
- 7 Надзвичайні ситуації та ліквідація їх наслідків
- 8 Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій
- 9 Нормативно-технічна документація з охорони праці в інформаційному виробництві
- 10 Система управління охороною праці в структурах інформаційного бізнесу

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1

ТЕМА № 1 Наукові основи безпеки життєдіяльності

Мета, об'єкт і предмет вивчення навчальної дисципліни. Взаємозв'язок БЖД з іншими загальноосвітніми і спеціальними дисциплінами. Основні поняття та визначення. Класифікація небезпек. Поняття "ризик". Класифікація ризиків. Концепція прийняттого ризику. Методи оцінки ризику виникнення небезпеки.

ТЕМА № 2 Фізіологічні та психологічні критерії безпеки людини

Основні фізіологічні системи організму людини. Загальна характеристика аналізаторів людини. Закон Вебера – Фехнера. Класифікація аналізаторів. Види порушень роботи аналізаторів, небезпечні наслідки їх прояву для життя й здоров'я людини. Зоровий аналізатор. Слуховий аналізатор. Нюховий аналізатор. Смаковий аналізатор. Шкірний аналізатор. Вестибулярний аналізатор. Руховий аналізатор. Вісцеральний аналізатор. Рефлекс і рефлексорна дуга. Загальне уявлення про психіку людини. Темперамент і характер людини. Воля. Пам'ять. Увага.

ТЕМА № 3 Невідкладна допомога при нещасних випадках

Класифікація травм за ступенем важкості та за формою прояву. Види кровотеч. Перша долікарська допомога при зовнішніх і внутрішніх кровотечах. Перша долікарська допомога при зовнішніх кровотечах. Перша долікарська допомога при внутрішніх кровотечах. Види переломів. Перша долікарська допомога при переломах, вивихах і розтягненнях. Види переломів. Перша долікарська допомога при переломах. Перша долікарська допомога при вивихах і розтягненнях. Види опіків. Перша долікарська допомога при опіках. Види отруєнь. Перша долікарська допомога при отруєннях. Перша допомога при шоківих станах.

ТЕМА № 4 Негативні електричні та електромагнітні фактори

Класифікація небезпек за характером впливу на організм людини. Негативні наслідки впливу небезпек на життєдіяльність людини. Фізичні небезпеки. Недостатнє або занадто яскраве освітлення. Аномальні параметри мікроклімату. Підвищені рівні шумів. Підвищені рівні вібрацій. Підвищені рівні електромагнітних полів і випромінювань. Запиленість і загазованість повітря. Небезпека електричного струму. Хімічні небезпеки. Біологічні небезпеки. Психофізіологічні небезпеки. Поняття "стан людини". Класифікація станів людини.

ТЕМА № 5 Безпека життєдіяльності в контексті глобальних цілей

сталого розвитку

Резолюція Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року № 70/1. Досягнення глобальних цілей сталого розвитку через розгляд аспектів, таких як: екологічна безпека, соціальна відповідальність, управління природними ресурсами, а також запобігання катастрофам і забезпечення стійкості до змін клімату. Соціальні, екологічні та економічні глобальні проблеми. Інформаційне забруднення середовища та його негативні наслідки для людини. Економічні втрати від наслідків надзвичайних подій у світі. Шляхи підвищення глобальної безпеки. Загальнопланетарна стратегія розвитку людства на Землі.

Змістовий модуль 2

ТЕМА № 6 Цивільний захист України – основа безпеки у надзвичайних ситуаціях

Закон "Про цивільний захист України". Основні завдання цивільного захисту України. Єдина державна система запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного й природного характеру в Україні. Сили цивільного захисту. Постійно діючі комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та НС.

ТЕМА № 7 Надзвичайні ситуації та ліквідація їх наслідків

Класифікація надзвичайних ситуацій. Ідентифікація НС і можливих джерел їх виникнення. Прогноз можливості виникнення НС. Запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, протидія її уражаючим чинникам.

ТЕМА № 8 Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій

Основні заходи та засоби захисту населення і територій у разі аварій, катастроф, стихійних лих і застосування засобів ураження. Захисні споруди. Призначення та вимоги до них. Засоби індивідуального захисту. Визначення потреб у колективному захисті. Індивідуальні засоби захисту органів дихання. Індивідуальні засоби захисту шкіри. Визначення потреб у колективному захисті.

ТЕМА № 9 Нормативно-технічна документація з охорони праці в інформаційному виробництві

Державні міжгалузеві та галузеві нормативні акти про охорону праці. Фактори виробничого середовища. Правила охорони праці під час експлуатації ЕОМ. Гігієнічна класифікація умов праці. Атестація робочих місць. Вимоги до виробничих приміщень. Вимоги до ЕОМ з ВДТ і ПП. Вимоги до робочого місця оператора. Вимоги безпеки під час роботи з ЕОМ з ВДТ і ПП

ТЕМА № 10 Система управління охороною праці в структурах інформаційного бізнесу

Задачі та функції управління охороною праці на підприємстві. Завдання служби охорони праці на підприємстві. Система інструктажів з техніки безпеки. вступний, первинний, повторний, позаплановий та цільовий інструктажі. Фінансування заходів з охорони праці. Лікувально-профілактичне обслуговування. Санітарно-побутове обслуговування. Заходи з охорони праці.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лк	см/пр	лаб	інд	с.р.		лк	см/пр	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ЗАЛІКОВИЙ МОДУЛЬ 1												
Змістовий модуль 1												
1. Наукові основи безпеки життєдіяльності	9	4	2			3						
2. Фізіологічні та психологічні критерії безпеки людини	10	4	2			4						
3. Невідкладна допомога при нещасних випадках	9	4	2			3						
4. Негативні електричні та електромагнітні фактори	10	4	2			4						
5. Безпека життєдіяльності в контексті глобальних цілей сталого розвитку	7	2	1			4						
Разом за змістовим модулем 1	45	18	9			18						
Змістовий модуль 2												
6. Цивільний захист України – основа безпеки у надзвичайних ситуаціях	7	2	1			4						
7. Надзвичайні ситуації та ліквідація їх наслідків	10	4	2			4						
8. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій	10	4	2			4						
9. Нормативно-технічна документація з охорони праці в інформаційному виробництві	8	4	2			2						
10. Система управління охороною праці в структурах інформаційного бізнесу	10	4	2			4						
Разом за змістовим модулем 2	45	18	9			18						
Усього годин за заліковим модулем	90	36	18			36						

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Змістовий модуль 1			
1	Наукові основи безпеки життєдіяльності	2	
2	Фізіологічні та психологічні критерії безпеки людини	2	
3	Невідкладна допомога при нещасних випадках	2	
4	Негативні електричні та електромагнітні фактори	2	
5	Безпека життєдіяльності в контексті глобальних цілей сталого розвитку	1	
	Разом за змістовим модулем 1	9	
Змістовий модуль 2			
6	Цивільний захист України – основа безпеки у надзвичайних ситуаціях	1	
7	Надзвичайні ситуації та ліквідація їх наслідків	2	
8	Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій	2	
9	Нормативно-технічна документація з охорони праці в інформаційному виробництві	2	
10	Система управління охороною праці в структурах інформаційного бізнесу	2	
	Разом за змістовим модулем 2	9	
	РАЗОМ	18	

6. Теми лабораторних занять (непередбачено навчальним планом)

7. ТЕМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Змістовий модуль 1			
1	Наукові основи безпеки життєдіяльності	3	
2	Фізіологічні та психологічні критерії безпеки людини	4	
3	Невідкладна допомога при нещасних випадках	3	
4	Негативні електричні та електромагнітні фактори	4	
5	Безпека життєдіяльності в контексті глобальних цілей сталого розвитку	4	
	Разом за змістовим модулем 1	18	
Змістовий модуль 2			
6	Цивільний захист України – основа безпеки у надзвичайних ситуаціях	4	
7	Надзвичайні ситуації та ліквідація їх наслідків	4	
8	Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій	4	
9	Нормативно-технічна документація з охорони праці в інформаційному виробництві	2	
10	Система управління охороною праці в структурах інформаційного бізнесу	4	
	Разом за змістовим модулем 2	18	
	РАЗОМ	36	

8. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Мета виконання контрольних, практичних, індивідуальних завдань (КПЗ) – є підвищення рівня економічних знань здобувачів в процесі самостійної підготовки для оволодіння професією під керівництвом викладача.

Індивідуальні завдання з дисципліни «БЖД» виконуються самостійно кожним здобувачем у вигляді реферату або презентації.

Теми рефератів:

1. Типові режими радіаційного захисту населення.
2. Медичний та протибактеріологічний захист населення.
3. Локалізація радіоактивних випромінювань.
4. Ступінь небезпеки ураження хімічними речовинами через шкіру та органи дихання. Дезактивація.
5. Засоби ліквідації наслідків ураження людини бактеріологічною зброєю.
6. Застосування засобів індивідуального захисту.
7. Звільнення потерпілого від дії електричного струму, вогню з під обвалів.
8. Послідовність дій при наданні першої долікарняної допомоги.
9. Комплектація аптечки першої допомоги.
10. Підручні засоби надання першої допомоги.
11. Правила зупинки кровотечі та обробки ран.
12. Правила та порядок дій при виведенні людини з непритомного стану та стану клінічної смерті.
13. Вимоги до системи сповіщення, зв'язку та медичного нагляду.
14. Ідентифікація типу ситуацій та оцінка рівня небезпеки.
15. Принципи та засоби захисту населення в умовах надзвичайних ситуацій.
16. Дії адміністрації, персоналу та населення при виникненні надзвичайних ситуацій.
17. Визначити профілактичні заходи попередження надзвичайних ситуацій.
18. Загальні заходи та засоби захисту від бактеріальних та вірусних захворювань.
19. Заходи захисту від небезпек, пов'язаних з транспортними засобами та електричним струмом.
20. Заходи безпеки при використанні горючих, легкозаймистих та вибухонебезпечних речовин та матеріалів.
21. Визначити профілактичні заходи захисту від дії літосферних та гідросферних небезпек.
22. Принцип захисної дії засобів органів дихання.
23. Засоби захисту шкіри.
24. Медичний та протибактеріологічний захист.
25. Структурно - функціональна організація організму людини.
26. Дати класифікацію, характеристику і причини виникнення надзвичайних ситуацій.
27. Дати оцінку хімічної та радіаційної обстановки при аваріях та катастрофах на об'єктах хімічної та атомної промисловості.

28. Дати характеристику осередків ураження, що виникають внаслідок застосування зброї масового ураження.
29. Типові режими радіаційного захисту населення.
30. Медичний та протибактеріологічний захист населення.
31. Локалізація радіоактивних випромінювань.
32. Ступінь небезпеки ураження хімічними речовинами через шкіру та органи дихання. Дезактивація.
33. Засоби ліквідації наслідків ураження людини бактеріологічною зброєю.
34. Застосування засобів індивідуального захисту.
35. Звільнення потерпілого від дії електричного струму, вогню з під обвалів.
36. Послідовність дій при наданні першої долікарняної допомоги.
37. Охарактеризувати зовнішні та внутрішні подразники, що впливають на стан людини.
38. Захворювання які викликаються факторами оточуючого середовища.
39. Умовні та безумовні рефлексії.
40. Характеристика аналізаторів.
41. Синергізм та антогонізм дії шкідливих факторів.
42. Соціум. Соціальні та психологічні фактори.
43. Забруднення атмосфери. Руйнування озонового шару.
44. Вплив діяльності людини на геосфери землі.
45. Загальні закономірності виникнення природних небезпек.
46. Абіотичні небезпеки.
47. Біотичні небезпеки.
48. Заходи та засоби спрямовані на запобігання негативної дії природних факторів на людину.
49. Загальні закономірності виникнення техногенних небезпек.
50. Небезпеки пов'язані з використанням транспортних засобів.
51. Небезпечна дія електричного струму на організм.
52. Яди, їх класифікація та дія на організм людини.

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

На лекціях надається основний теоретичний матеріал з дисципліни, який ілюструється необхідними прикладами розв'язання практичних задач та ситуацій. Крім того, здобувачам надається матеріал як в паперовому, так і в електронному вигляді для особистого користування. З метою закріплення матеріалу демонструються презентації відповідно темі дисципліни.

В процесі вивчення дисципліни «БЖД» використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи здобувача:

- поточне тестування та опитування;
- розв'язання розрахунково-аналітичних завдань;
- підсумкове тестування по кожному змістовому модулю;
- оцінювання виконання індивідуального завдання у вигляді реферату або презентації.

На практичних заняттях здобувачі виконують контрольні, практичні індивідуальні завдання (КПЗ) за основною тематикою навчального курсу. Ці завдання та методика їх виконання наведені в методичних вказівках з виконання практичних робіт та роз'яснюються викладачем. Викладач допомагає і контролює виконання практичних робіт, за результатами вивчення яких проводиться контрольна робота.

Основна мета практичних робіт – надати здобувачам практичних навичок застосування набутих теоретичних знань при вирішенні конкретних виробничих завдань. Максимальна кількість балів за виконання практичних робіт дорівнює 40.

Також на кожному практичному занятті студенти проходять поточне тестування та опитування за кожною темою. Зокрема, цей вид роботи охоплює закріплення теоретичного матеріалу за кожною темою; аналіз дискусійних питань та розгляд проблемних ситуацій виробничо-господарського характеру. Невід'ємною складовою навчального процесу є також розв'язання практичних задач за основними темами курсу.

1. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Основними завданнями контролю знань здобувачів з дисципліни «БЖД» є оцінювання засвоєння ними теоретичних знань і практичних навичок, отриманих під час навчання.

Контрольні заходи мають виконувати наступні функції:

- стимулювати систематичну самостійну роботу над навчальним матеріалом;
- забезпечувати закріплення та реалізацію набутих теоретичних знань під час виконання практичних завдань;
- прищеплювати навички відповідального ставлення до своїх обов'язків, самостійного цілеспрямованого пошуку потрібної інформації, чіткої організації свого робочого дня.

Оцінювання знань здобувачів складається з поточного, модульного та підсумкового контролю.

Поточний контроль знань здобувачів передбачає оцінювання за наступними основними напрямками:

- перевірка теоретичних знань;
- перевірка виконання індивідуальних практичних робіт;

З вказаних компонентів складаються загальні бали, які фіксуються в академічному журналі групи.

Оцінювання рівня засвоєння теоретичних знань здобувачів проводиться під час експрес опитування лекційного матеріалу та тестування, а також під час виконання практичних робіт за результатами виконання рефератів.

Модульний контроль здійснюється після закінчення кожного змістового модуля. Модульний контроль передбачає врахування результатів поточного контролю (теоретичних знань, виконання практичних завдань) і результатів контрольної-модульної роботи.

Для оцінювання успішності здобувачів використовується модульно-рейтингова система, яка передбачає розподіл балів за виконання усіх запланованих видів робіт. При цьому максимальна кількість балів за умови відмінного їх виконання становить 60. Ця сума складається з балів отриманих за контрольно-модульні роботи (КМР) та балів, що їх накопичив здобувач за виконання, практичних робіт протягом семестру.

**Критерії визначення оцінки кожного модуля наведені у таблиці
Розподіл балів, які отримують студенти денної форм навчання:**

Поточне та модульне оцінювання										Підсумкове залікове тестування	Разом
1 модуль					2 модуль						
T1	T2	T3	T4	КМР1 10	T5	T6	T7	T8	КМР2 10	40	100
5	5	5	5		5	5	5	5			
30					30						

Контрольно-модульна робота складається з тестових питань та рішення задач. Вона може бути оцінена з максимальною кількістю балів – 10, за найвищої якості її виконання здобувачем.

Підсумкова оцінка складається з результатів усіх модульних контролів, що передбачені навчальним планом за весь термін викладання дисципліни.

Загальний бал визначається сумуванням всіх балів отриманих при вивченні даної дисципліни. Результати підсумкового контролю фіксуються у балах та перераховуються в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення дисципліни «БЖД» узагальнено в комплексі навчально-методичного забезпечення, який включає:

- силабус
- робочу програму навчальної дисципліни
- методичні вказівки до вивчення дисципліни
- опорний конспект лекцій
- завдання для самостійної роботи здобувачів
- варіанти завдань для підсумкового контролю та ін.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основні законодавчі та нормативно-правові акти:

1. ДСТУ 2272-2006 „Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять”.
2. Конституція України. Основний закон. – К., 1996.
3. Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97). - Київ: Відділ поліграфії Українського центру держсанепіднагляду МОЗ України, 1998. - 125 с.
4. Про адміністративні порушення: Закон України. – К., 1993.
5. Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 27.
6. Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань: Закон України від 14 січня 1998 р. – К., 1998.
7. Про охорону здоров'я: Закон України. – К., 1992.
8. Про охорону праці: Закон України. – К., 1992.
9. Про пожежну безпеку: Закон України. – К., 1993.
10. Про цивільну оборону України: Закон України від 3 лютого 1993 р. – К., 1993.
11. Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань: Закон України від 14 січня 1998 р. – К., 1998.
12. Про охорону здоров'я: Закон України. – К., 1992.
13. Про пожежну безпеку: Закон України. – К., 1993.

Основна література:

1. Безпека життєдіяльності (забезпечення соціальної, техногенної та природної безпеки: Навч. посібник/ В.В. Бегун, І.М. Науменко - К.: , 2004. – 328с.
2. Березуцький В.В., Васьковець Л.А., Вершиніна Н.П. та ін. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник / За ред.. проф. В.В. Березуцького. – Х.:Факт, 2005. – 348 с.
3. Желібо Є. П., Заверуха Н. М., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти

- України I-IV рівнів акредитації/ за ред. /Є. П. Желібо, і В.М. Пічі. – Львів: Піча Ю.В., К.: "Каравела", Львів: "Новий Світ., 2002. – 328 с.
4. Касьянов М.А., Ревенко Ю.П., Медяник В.О., Арнаут І.М., Друзь О.М., Тищенко Ю.А. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник. – Луганськ: Видво СНУ ім. В. Даля, 2006. – 284 с.
 5. Концепція освіти з напрямку "Безпека життя і діяльності людини" / В.О. Кузнецов, В.В. Мухін, О.Ю. Буров та ін. // Інформаційний вісник. Вища освіта. – К.: Вид-во наук.-метод. центру вищої освіти МОНУ, 2001. – № 6. – С. 6–17.
 6. Ліпкан В.А. Безпекознавство: Навч. посіб. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2003. – 208 с.
 7. Михайлюк В.О. Цивільний захист: Навч.посібник. Миколаїв: НУК, 2005. – ч.1. Соціальна, техногенна і природна безпека. – 136 с.
 8. Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д. Цивільна безпека: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008, - 158 с.
 9. Мохняк С.М., Дацько О.С., Козій О.І., Романів А.С., Петрук М.П., Скіра В.В., Васійчук В.О., Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. Львів. Видавництво НУ "Львівська політехніка", 2009.- 264 с.
 10. Осипенко С.І., Іванов А.В. "Організація функціонального навчання у сфері цивільного захисту". Навчальний посібник. – К., 2008. – 286с.
 - 11.Скобло Ю.С., Соколовська Т.Б., Мазоренко Д.І., Тищенко Л.М., Троянов М.М. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації. – Київ: Кондор, 2003. – 424с.
 - 12.Черняков О.Г., 25.Кочін І.В., Сидоренко П.І., Букін В.Є, Костенецький М.І. Медицина катастроф. Навч. посібник. К.: "Здоров'я". 2001, - 348 с.
 13. Яким Р.С. Безпека життєдіяльності. Навч. посіб. – Львів: Видавництво "Бескид Біт", 2005. – 304 с.
 - 14.Яремко З.М. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. Львів. Видавничий центр ЛНУ ім. Ів. Франка, 2005.- 301 с.

Додаткова література:

1. Безпека життєдіяльності: Навч. посіб. / О.С. Баб'як, О.М. Сітенко, І.В. Ківва та ін. – Х.: Ранок, 2000. – 304 с.
2. Заплатинський В. М. Полімовний тлумачний словник з безпеки. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 120 с. ISBN 978-911-01-0002-1
3. Іванова І.В., Заплатинський В.М., Гвоздій С.П. "Безпека життєдіяльності" навчально-контролюючі тести. – Київ: "Саміт-книга", 2005. – 148 с.
4. Кулалаєва Н.В., Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д., Ручні та пересувні засоби пожежогасіння: основні типи, будова та безпечне використання. Навчальний посібник. Київ, 2011. – 189 с.

5. Кулешов Н.І., Уваров Ю.В., Олейник Є.Л., Пустомельник В.П., Єгурнов Ф.І. Пожежна безпека будівель та споруд. – Харків, 2004. – 271 с.
6. Літвак С. М., Михайлюк В. О. Безпека життєдіяльності. Навч. посібник. Миколаїв. - ТОВ “Компанія ВІД”. – 2001. – 230 с.
7. Надзвичайні ситуації. Основи законодавства України. – К., 1998. – 544 с.
8. Основи соціоекології: Навч. посіб. / Г.О. Бачинський, Н.В. Бернада, В.Д. Бондаренко та ін.; За ред. Г. О. Бачинського. – К.: Вища шк., 1995. – 238 с.
9. Пістун І. П. Безпека життєдіяльності: Навч. посіб. – Суми: Університет. книга, 1999. – 301 с.
10. Правила пожежної безпеки в Україні, затверджені наказом МНС України 19.10.2004 року № 126
11. Смоляр В. І. Фізіологія та гігієна харчування. Підручник для студентів. – К.: "Здоров'я", 2000. – 335 с.
12. Халмурадов Б.Д. Безпека життєдіяльності. Перша допомога в надзвичайних ситуаціях: Навч.посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 138 с.
13. Ярошевська В.М., Ярошевський М.М., Москальов І.В. Безпека життєдіяльності. – К.: НМЦ, 1997. – 292 с.

Internet-джерела:

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua/>.
2. Верховна Рада України <http://www.rada.kiev.ua> .
3. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.
4. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України <http://www.mon.gov.ua>, www.osvita.com.
5. Міністерство екології та природних ресурсів України <http://www.menr.gov.ua/>.
6. Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи <http://www.mns.gov.ua/>.
7. Рада національної безпеки і оборони України <http://www.rainbow.gov.ua/>.
8. Постійне представництво України при ООН <http://www.uamission.org/>.
9. Північноатлантичний альянс (НАТО) <http://www.nato.int/>.
10. Новини про поточні події у світі, в т. ч. про надзвичайні ситуації <http://www.100top.ru/news/> (російською мовою).
11. Сайт, присвячений землетрусам та сейсмічному районуванню території <http://www.scgis.ru/russian/>.
12. 57. Сайт, присвячений надзвичайним ситуаціям природного характеру <http://chronicl.chat.ru/>.
13. Офіційний сайт Американського вулканологічного товариства <http://vulcan.wr.usgs.gov/> (англійською мовою).

14. Український інститут досліджень навколишнього середовища і ресурсів при Раді національної безпеки і оборони України
<http://www.erriu.ukrtel.net/index.htm>.
15. <http://www.dnop.kiev.ua>